

החכ"צ. ומקרי דרדקי עם תינקות שרשאי להפסיק רשאי גם שלא להזכיר השמות אבל מותר מדינא. וטוב עושין הנהיגין שלא להזכיר משום דלפעמים יפסיק התינוק אחר השם לבד או במקום שאין פירוש וקשר להשם עם התיבות. ובלמוד הגמ' אף לקטנים אין להזכיר בהברכות שנאמרו דרך הלמוד כהמג"א. ובהפסוקים רשאים להזכיר כהפמ"ג ומ"ב. ואם הוא פסוק שלם מחייבין להזכיר משום דאסור לאפסוקי באמצע הפסוקים והוא כריעב"ץ.

משה פיינשטיין

סימן נו

בענין אלו שנותנים תמיד בפיהם מיני מתיקה שקורין קענדי וטשואינגאם איך הוא לענין ברכה מדין שינוי מקום

מע"כ ידידי הרב הגאון הצדיק המפורסם מגוע תרשישים מוהר"ר שלי יחזקאל שרגא רבין הלב"ר שטאם שליט"א האדמו"ר מציעשינאו.

הנה באלו שנותנים תמיד בפיהם מיני מתיקה שקורין קענדי וטשואינגאם ומברכים בביתם והולכים לעסקיהם במקומות אחרים ואוכלין בדרך וגם במקומות האחרים שהוא שינוי מקום שהדין שצריך לחזור ולברך. ורצה כתר"ה מתחלה לומר דכיון דלא מפסיקין מלאכול אלו הרגילין בזה אין שינוי מקום הפסק. והוכיח זה מתירוצ המג"א אליבא דמהר"ם בסימן ח' ס"ק י"ז דכיון שהטלית קטן שבידך עליו בביתו עדין עליו לא הוי שינוי מקום הפסק דרק באכילה שהראשונה אודא לה הוא הפסק. וא"כ אלו האנשים שאין מפסיקין באכילתן גם באכילה א"צ לברך בשינוי מקום. ואח"כ נסתפק כתר"ה דאולי יש לדחות דבטלית קטן ממש אותה המצה עדין עליו אבל הכא אף שלא הפסיק בין אכילה לאכילה מ"מ אכילה אחרת היא. ותו דהר"ם הא רק נסתפק בזה והוי עכ"פ ספק ברכה.

והנה מה דמספקא ליה לכתר"ה פשיטא ליה להח"א כלל נ"ט סעיף י'. שכתב דאף אם אחז האוכל בידו וכירך עליו כאן ואוכל והולך לחדר אחר א"כ לא היה דעתו מתחלה לכך צריך לחזור ולברך דכל פתיחה ופתיחה הוא דבר אחד והראשונה כבר נאכל עיי"ש. הרי סובר דאפילו בלא הפסיק נמי אכילה אחרת היא והוי בדין שינוי מקום. ומה שכתב אם לא היה דעתו מתחלה לכך. הוא משום

וקשר להשם עם התיבות שאמר, או יאמר רק השם לבד ויפסיק שאז יהיה לבטלה. לכן הנהיגו בכל מקום שלא יזכירו את השם בלמודם עם התינקות. ואולי נמשך מזה שגם גדולים אין מזכירין. אבל לגדולים מסתבר שמוכרחין להזכיר כדי שלא יהיו כמפסיקין באמצע הפסוקים כרלעיל.

ומש"כ הריעב"ץ שם שגם בברכות המובאות בגמ' יאמר האזכרות אף גדול דלא כהמג"א סימן רט"ו סק"ה. לא נראה כלל דמש"כ טעם שהרי צריך שילמוד הברכה כתקונה שיהא נוסחה רגיל על לשונו כתיקנה שאם יבא לצאת בו ידי חובתו שלא ישנה במטבע ברכות. הוא טעם רק למלמד עם קטנים הברכות כעצמן איך לאומרן דע"ז יש לחוש שיתרגלו לומר כמו שמלמדן בלא הזכרת השם. ובוה איירי המחבר בש"ע שם סעיף ג' שכתב שמתר ללמד לתינקות הברכות כתיקנן ואע"פ שהם מברכים לבטלה בשעת הלמוד. ונראה שאף גדול שצריך להתלמד הברכות יהיה מותר לומר כתיקנן מטעם זה שלא יבא לשנות בעת שצריך לברכה. ומה שנקט תינקות הוא אורחא דמלתא שלא מצוי כלל שגדול יצטרך ללמוד קריאת הברכות. ולהכי נקט המג"א גדול בשעה שלומד הברכות בגמ'. אבל במה שאומר הברכות בלמודו בגמ' לא שייך טעם זה שבשביל איוה פעמים שלומד דף ההוא בגמ' לא יבא להתרגל. ובברכות שאין מודגלין כהא דהביא שם מברכת אשר גאלנו בליל פסח לא ידע מלמודו לומר בעל פה לרובא דרובא ואיך נימא שיהיו מודגלין לומר כמו שלומד בלא הזכרת השם. ובפרט גדול שיודע הטעם שמשנה בשעת הלמוד.

ונראה שגם עם קטנים הלומדים גמ' נקרא גדול לענין זה להטעם שבארתי שרק בלמוד הברכות לכוונת שיתרגל בנוסח הברכות שטבעו חכמים שייך טעמו ולא בלמוד הגמ' שלא שייך שיתרגל לחמת זה מצד הפעמים שלומד באמצע שאר הדברים שלומד שם. וגם אין הכוונה להתרגל בהברכה אלא לידע הדין שלכן אף עם קטנים צריך לשנות. ולשון גדול שכתב המג"א לאו דוקא החייב כמצות אלא תינוק שגדול כבר שהוא לומד גמ'.

ועיין כפמ"ג ח"א שם שפחלק בין ברכות לפסוקים והוא כדבארתי. ועיין במ"ב ס"ק י"ד שפסק נמי כן וכתב בשעה"צ שהוא דלא כריעב"ץ לענין גדול. אבל לע"ד נראה כדכתבתי שהברכות עצמן כשלומדין לתינקות והיה לגדול שצריך ללומדן צריך להזכיר השמות. וכשלומד הפסוקים עצמן גדול מחייב להזכיר כתיקנן משום שאסור להפסיק במקום דלא פסק משה והוא כריעב"ץ בשם אביו

אורח החיים

דאיירי בבית אחד מחדר לחדר ששם מהני דעתו לכך שלא יהיה בדין שינוי מקום כדכתב שם בסעיף ה', אבל ה"ה לבית אחר ולשוק שאף בדעתו לכך הוא בשינוי מקום, נמי לא יועיל מה שאכל בלא הפסק, הביאו במ"ב ס"ק ל"ט.

אבל לסאודה יש לעיין בזה דכיון דאיתא במג"א סימן ר"יז סק"ג דשינוי מקום אינו מחייב לברך באותו הדבר עצמו דלכן בהיה בחנותו של בושם ובירך ויצא בדעתו לחזור אינו מברך שנית אף שהיה שינוי מקום כיון שהן אותן הבשמים עצמן, ודימה זה לסוכה כשיצא מסוכתו ע"ד לחזור שא"צ לברך כיון שהיא אותה הסוכה, ואף שכתב שם עוד תירוץ דבריה אינו מחוסר מעשה אלא מריח ממילא ולכן מהני דעתו, משמע שתירוץ השני לא פליג על הראשון אלא שתירוץ השני מוסיף דאף כשהובא שם בחנות בשמים אחרים נמי א"צ לברך אף דלתירוץ הראשון היה צריך לברך בבשמים אחרים כדכתב לעיל מזה והוסיף לתירוץ שני דכיון שהוא בלא מעשה א"צ לברך אף בבשמים אחרים, ומוכרח זה דהא בסוכה ג"כ צריך מעשה לפי מה שנוהגין שאין מברכין אלא כשאוכלין, ומ"מ אינו מברך כיון שהוא באותה הסוכה עצמה שבירך עליה, וכן מפורש במג"א סי' ח' ס"ק י"ח דמטעם זה שלובש אותו טלית עצמה א"צ לברך כשפשטו אדעתא לחזור ולהתעטף בו כ"א הראשון שברמ"א כהא דיצא מן הסוכה אף שהתם מחוסר מעשה דעיטוף עיי"ש, אלמא דלדין של תירוץ הראשון גם תירוץ האחרון מודה וכן פוסק המג"א לדינא וכן כל האחרונים עיין במ"ב שם ס"ק ל"ז.

וא"כ מאחר שבירך על הפרי עצמו שאוחז בידו והולך ואוכל בלי הפסק מאותו הפרי עצמו שבירך עליו מ"ט יצטרך לברך עליו מדין שינוי מקום, בשלמא בהפסיק אכילתו שייך חלוקו דהמג"א, דכיון שאכילה אחרת היא ל"ד לטלית דאף שג"כ לבישה אחרת היא, מ"מ מה שעושה לבישה האחרת ממש באותה טלית עצמה מחשיבה כלבישה אחת, אבל בלא הפסיק שאכילה אחת ממש היא אף שהם בשני מעשים לא גרע משתי לבישות בהפסק שרק מה שהיא אותה הטלית עצמה עושה להחשיבם כלבישה אחת, דהא מצד שהן שני מעשים אינו כלום דגם בטלית הם בשני מעשים, והוא משום דגם בשני מעשים יש להחשיבם כמעשה אחד אם יש במה לצרפם, וחידש המג"א דבזה ששני המעשים נעשים בסוכה אחת וטלית אחת מצרף להחשיבם כמעשה אחד, א"כ באכילה אחת בלא הפסק שודאי אף שהם בשני מעשים מצטרפין לחשיבות אכילה אחת

כ"ש דלא הי"ל לברך בשינוי מקום, והמג"א איירי בהפסיק באכילתו, אבל הח"א שאיירי בלא הפסיק מ"ט מחייב לברך שנית, ואין לומר דכיון דבאכילה הם בשני מעשים יש בהכרח הפסק, דמ"ש מכל התורה כולה שבתוך כדי דבור לא נחשב הפסק, ומדין קריעה שאף במת אחר קריעתו בתכ"ד יוצא ידי קריעה בנדרים דף פ"ו חזינן עוד יותר שתכ"ד לא רק שלא נחשב הפסק ומצטרף אלא שנחשב ממש כבת אחת כמו שהקריעה והמיתה היו בב"א ממש דאל"כ לא היה שייך לצאת בהקריעה שהיתה קודם המיתה שעדיין לא היה שייכות חיוב קריעה, וא"כ ודאי אף שהיתה אכילתו בשני מעשים יש להחשיב כאכילה אחת שהרי כיון שהיו בתכ"ד הוא כאכלן בב"א שודאי הם אכילה אחת.

ונמצא שיש לפסוק כחדוש הח"א רק בהפסיק באמצע יותר משיעור תכ"ד דאף שגמר ל"כול במקום האחר מה שהתחיל במקום שבירך, יצטרך לברך על מה שיתחיל אחר כדי דבור עוד לאכול אף מאותו הפרי דכל פתיתה ופתיתה הוא דבר אחר אבל בלא הפסיק רק תכ"ד לא יצטרך לברך.

הנה אף דין זה דבהפסק יצטרך לברך בשינוי מקום אף שגמר לאכול שם מה שהתחיל לאכול במקום שבירך שזה כתבתי שיש לפסוק כהח"א, נמי אינו דין מוסכם לכו"ע דהא מהר"מ מסתפק בזה לפירוש המג"א וכדכתב גם כת"ר"ה, דלכן היה מסופק מהר"מ בבירך על הט"ק בביתו שאולי אין לו לברך על הטלית גדול בביהכ"נ משום שלא שינה מקומו מאחר קיום המצוה דציצית שבירך עליה אף שמהברכה הרי שינה מקומו, דהקיום שבכאן בשביל אותה הברכה עושה שלא יתחשב שינוי מקום ורק שאכילה שאודא לה גם מעשה האכילה שבירך עליה נחשב שינוי מקום, ואף בפשט הטלית שבירך עליו והפסיק הרבה בלא היסח דעת אינו מברך שם על הטלית האחר כיון שלא שינה מקומו אחר שפשט עיי"ש, נמצא שגם באכילה בהניח בפיו במקום שבירך ויצא לחוץ שאף להח"א רשאי לגמור אכילתו בלא ברכה אחרת בכאן א"צ גם לברך על מה שיאכל במקום השני אף אחר שיפסיק טובא כשלא הסיח דעתו כיון שלא שינה מקומו אחר שפסק מלאכול, ולמה שבארתי שכל זמן שלא הפסיק ביותר מתכ"ד נחשבו אכילה אחת ויכול לאוכלם בלא ברכה אחרת, לא יצטרך לברך לצד זה דמהר"מ אף כשיפסיק כבר אכילתו ביותר מתכ"ד אם לא ישנה המקום אחר שפסק, אבל כיון דהש"ע פוסק כהרא"ש ור' ירוחם לדעתו בכ"י שפליגי על מהר"מ וסברי דהליכה הוי הפסק שלהמג"א הוא מטעם שינוי מקום אלמא דסברי

דקיום הדבר אינו עושה שלא יתחשב שינוי מקום, ומתיר רק נסתפק אינו מוציא ספקו של מהר"ם מודאן של הרא"ש ור' ירוחם ואין לחוש לספקו של מהר"ם אף להחמיר. ולכן באכילה אף שגמר בכאן אכילתו שבירך עליה פוסק שפיר הח"א דצריך לברך על אכילה השניה, שלדידיה הוא אף בלא הפסק, ולמה שבארתי הוא על אלו שיאכל אף שם אחר שיפסיק יותר מתכ"ד.

ועיין בגש"א כלל י"ב סעיף ה' שמפרש בטעם מהר"ם דהספק שלו הוא דאולי שינוי מקום לא שייך במצוה שמחוייב לעשותה והכריח כן מתה"ד שהביא לשונו הב"י שפשט הטלית גדול ביציאתו מביהכ"ג שמשמע שפשט בביהכ"ג דלא כהמג"א שדחק לומר שפשט בביתו, שזה א"א דאם היה יכול לילך בחוץ מביהכ"ג לביתו עם הטי"ג היה לובשו להטי"ג בביתו והולך עמו לביהכ"ג ולא היה הולך בלא ציצית, (ופלא קצת שהגש"א כתב משום שהיה עושה כמצוה מן המובחר לילך מעוטף בטלית לביהכ"ג שהוא מה שאיתא ברמ"א סימן כ"ה סעיף ב' והרי יותר מזה הי"ל לומר שלא היה הולך בלא ציצית, ואף להר"י משה פרנס שהביא הב"י שמהר"ם לבש הטי"ק בביתו בלא ברכה הי"ל לומר שלא היה צריך ללבושו בלא ברכה כי היה לובשן לשתיהן אחר שבירך על אחת מהן שעדיף מללבוש בלא ברכה), ומ"מ לא בירך על הטי"ק עד אחר שהסיח דעתו, אלמא דהספק שלו הוא דאולי לא שייך כלל דין שינוי מקום במצוה, וכן הא צריך לפרש להט"ז סימן ח' ס"ק י"א שמפרש מדין הפסק דהליכה וכשהקשה ע"ז ומסיק דהליכה לא הוי הפסק תירץ דאיירי בהגיה תפילין בביתו אחר שלבש הטי"ק והוי ברכת התפילין הפסק אבל דין שינוי מקום לא סבר כלל והוא מטעם הנש"א והגש"א מפרש שמהר"ם נסתפק בזה, ולפי"ז לא מצינו כלל מי שמסתפק לענין שינוי מקום אם הקיום עושה שלא יתחשב שינוי מקום, ואדרבה הא למה שנסתפק מהר"ם אם יברך שהוא לפ"ז שמא שייך דין שינוי מקום גם במצוה להגש"א, ראיה שהקיום אינו עושה כלום ונחשב שינוי מקום, ולכן פשוט מה שפסק הח"א שעשיית הדבר שבירך עליו אינו פוסק מברכה כשאוכל אכילה אחרת שם במקום השני, אך אף אם נפרש כהמג"א בדעת מהר"ם ניתח: מה שפסק כן כדבארתי.

אבל נראה דאף למה שבארתי דכל שלא הפסיק נחשבו אכילה אחת וא"צ לברך בשינוי מקום, הוא רק על אלו שהיתה ברכתו מיחדת אליהם דהם כשלא היה הפסק נחשבו אכילה אחת ואותה האכילה שבירך עליה, אבל אם לא היתה הברכה מיחדת אליהם

אף שהוא באופן שפסוד לברך אליהם באותו מקום שבירך על מה שאכל כהא דבסימן ר"ו סעיף ה' בהביאו לו עוד פירות כשעדיין מונחים לפניו גם מהראשונים ואף שהיה בדעתו על כל מה שיביאו לו שלכו"ע א"צ לברך עיי"ש, מ"מ במקום אחר שיש בעצם לברך פעם שניה מדין שינוי מקום ורק שעל אותה האכילה שהתחיל בברכתו א"צ לברך בשינוי מקום, ואותה האכילה אין שייך להחשיב על האחרים שהביאו לו אף שהיה נפטר מלברך עליהם, ודמי זה למריח בבשמים אחרים שכתב המג"א דצריך לברך כשחזר מטעם שינוי מקום, אף שאיירי דלא היה צריך לברך עליהם באם לא יצא משם, ולכן אפשר תלוי זה בדין נטל בידו פרי לאכלו ובירך עליו ונפל מידו ונאבד שבסימן ר"ו סעיף ו' דלהסוברין דבהיה בדעתו לאכול כולם א"צ לחזור ולברך, נחשבו כל מה שלקח עמו בכיסו לאוכלם, אותה האכילה שבירך עליה ויפטר מלברך בלא הפסק ולהרא"ש שכתב הט"ז שם בסק"ח ודעימיה דסברי דאפילו היה בדעתו לאכול הכל צריך לחזור ולברך, שצריך לומר בטעמים דברכתו נחשבת רק ע"ז שאחז בשעת ברכה והשאר נפטרינן ממילא, עיין בבאור הלכה שם, אין להחשיב אותה אכילה שבירך עליה רק המתיקה והפרי שאחז בידו שבירך עליה ממש אף שהיא גדולה ואכל ממנה קימעא קימעא ולא יצטרך לברך עליה על מה שאכל בלא הפסק דתכ"ד אף בשינוי מקום אבל על פרי ומתיקה אחרים אף שהיה דעתו גם עליהם ולא היה צריך לברך במקום הראשון יצטרך לברך בשינוי מקום אף בלא הפסק, ומכיון שנפסק בש"ע דא"צ לחזור ולברך בנפל אם היה דעתו לאכול מכולם בפירוש כדפי' המג"א יש להקל באלו שלקח עמו לאוכלן אף בשינוי מקום אם לא הפסיק ביותר מתכ"ד, אבל על אחרים שלקח בדרכו ובמקומות האחרים אף שהיה דעתו עליהם יצטרך לברך מצד שינוי מקום אף בלא הפסק כלל.

יצא מזה דאותה חתיכה שהגיה בפיו והלך עמה למקום אחר יכול לגומרה בלא ברכה אחרת לכ"ע אף להח"א, ואם הפסיק יותר מתכ"ד צריך לחזור ולברך על חתיכה אחרת אף מאותו הפרי ומאותה חתיכת מתיקה שבירך עליה, דאף שלמהר"ם אליבא דהמג"א יש ספק בזה באם לא היה שינוי מקום משעה שגמר אכילת החתיכה שבפיו, מ"מ לדינא אין לחוש לספקו כיון שהש"ע פסק כהרא"ש ור' ירוחם דאוליגן בתר הברכה ולא בתר המעשה כפסק הח"א, אבל מסתבר שיש להקל ולאכול בלא ברכה אחרת אף כל הפרי וכל המתיקה שהיה גדול בכל הדרך ובכל

המקומות אם לא הפסיק ביותר מתכיד. והרצה להקל יותר לאכול גם מה שהכין בשעה שבירך לאוכלם בלא ברכה אחרת אם לא הפסיק ביותר מתכיד רשאי ג"כ. אף שבוז יש מקום לאסור להראיש והתוס' כיון דבשיע ואחרונים נפסק דלא כותייהו כדבארתי.

הגנה כל זה הוא כשהתחיל לאכול המיני מתיקה כשעדיין הוצרך להיות בביתו איזה זמן וחשב שגם כשילך אח"כ יאכל בדרכו ומקומות האחרים שיהיה. אבל כשהתחיל לאכול אף בביתו כשלא צריך להיות שם אלא מכין את עצמו לילך לעסקיו, נראה שאף שהוא עדיין בביתו נחשב כמו שהוא בדרך. זכיון שהטעם כתב המג"א בס"ק י"א משום שלא קבעו מקום לאכילתם הרי כיון שהוא מכין עצמו ללכת ועל דעת זה נתן המתיקה בפיו לאכול בדרך. הרי אף בביתו הוא ממש כשהוא כבר בדרך. וכעין זכר לדבר הוא מהוריות דף ד' שלר"ע החזיק בדרך לילך למדה"י אף שהוא עדיין בביתו נחשב ככבר הלך. ואף שהתם איכא טעמא דטרוד לשאלו אם חזרו הב"ד והוי לענין זה ככבר הלך. הרי גם כאן איכא טעמא דהוא לא קבע מקום לאכילתו כמו בכבר הוא בדרך. ואיכא ראייה משם דכשאיכא הטעם דבדרך אף כשמכין לצאת להדרך נחשב כמו שהוא כבר בדרך. ואף לבן עזאי שפליג שם אפשר רק התם משום שאינו ממש אותו הטעם עצמו דכבר הלך למדה"י א"א לו כלל לשמוע וכשהוא עדין בביתו אף שטרוד מלשאלו אפשר לו עכ"פ לשמוע מאחר שכבר יודעין בעיר לכן אף שלא מצוי שישמע מצד טרדתו סוכר שאין להחשיבו ככבר הלך. אבל הכא שהוא ממש אותו הטעם עצמו שיש בכבר הוא בדרך גם כשהוא עדיין בביתו אחרי שכבר הכין עצמו לילך לעסקיו יש להחשיבו אף לבן עזאי כמו שהוא בדרך.

היוצא לדינא דאם בירך כשהכין עצמו לילך מביתו אף שהיה בביתו הוא כהולכי דרכים וא"צ לברך פעם אחרת כ"ז שלא הסיח דעתו. ואף בלקח בדרך עוד מיני מתיקה כשהיה דעתו על זה והיה מצוי להשיג. דבלא מצוי להשיג הוא כלא היה דעתו עליהו. ואם כבר אכל מתחלה כשהיה צריך עדיין להיות בביתו אף שחשב גם שילך אחר זמן קצר, לכתחלה יפסיק מלאכול ויברך כשהיה בחוץ כדי לצאת גם דעת הח"א. ואם שכח ולא הפסיק לא יצטרך לברך פעם אחרת על אלו מיני מתיקה שלקח עמו מביתו כל זמן שלא יפסיק שיעור יותר מתכיד. וכשמפסיק יותר מתכיד אף בהמקום שאכל יצטרך לברך. ועל מיני מתיקה חדשים שלקח בדרך אף

שחשב עליהו ולא הפסיק יצטרך לברך זהו הנכון לע"ד למעשה.

ידידו מוקירו,

משה פיינשטיין

תמונת המחבר

584007

סימן נה

בענין פרי הבא מהרכבת שני מיני אילנות אם נפטר בשהחיינו שבירך על השני מינים ולהיפוך

כ"ג תמוז תשכ"ג.

מע"כ ידידי מהר"ר נתן בנימין בלויא שליט"א.

בדבר הפרי הנקרא נעקטארן שהוא מורכב משני מיני פירות פערזיק ופלאם. אם אחד שכבר בירך שהחיינו על השני מינים שבא מהם צריך לברך גם על הנעקטארן שהחיינו. וכן להיפוך כשבירך על הנעקטארן שהחיינו אם צריך לברך אח"כ על המינים עצמם. הגה להמחבר והרמ"א בסימן רכ"ה סעיף ד' הא אף על שני עניני פירות שהן מין אחד נמי צריך לברך על כל אחד מהם מטעם ששתי שמחות הם כדאיתא במ"ב ס"ק י"ד וכן הא פוסקים המג"א סק"י ורוב האחרונים. וכ"ש זה שהוא גם בשם אחר שודאי יש לברך שהחיינו על כל דבר. אך למה שהביא במ"ב שם מהגר"א וממור וקציעה בשם אביו החכ"צ שכיון שהם מין אחד א"צ לברך אלא על אחד מהם וכן הביא בשעה"צ בשם א"ר משכנה"ג ובשם מי"ט בשם מהר"ש עיי"ש יש להסתפק אם מכיון שהוא מורכב מהם הרי כל חצי ממנו הוא מין אחד עם מי שבא ממנו ולכן כשבירך על הפלאם פטר חצי ממנו וכן כשבירך על הפערזיק פטר חצי האחר ונמצא שנפטר מלברך על הנעקטארן וכן להיפוך כשבירך על הנעקטארן הרי בירך בין על מין דפלאם בין על מין דפערזיק. או דלמא דהמורכב נחשב למין אחר דהכחות המעורבים משני המינים עשאו למין אחר ולא נפטרינן בברכה אחת אף לדידהו.

ומה שהביא כתר"ה ראייה מפרדה שלמ"ד חוששין לזרע האב מותרין כל מיני פרדות זע"ז ולא אמרינן אתי צד סוס ומשתמש בצד חמור כדפרש"י בחולין דף ע"ט שאין כאן צד סוס מיוחד וצד חמור מיוחד הלכך אין כאן צדדים וזמינא באנפי נפשיה הוא דמקרי. וכן הוא בתוס' גיטין דף מ"א שכתבו והגהו הו חד מינא. שלכן גם לענין שהחיינו הוא מין